

Az osztályozóvizsga anyaga történelem tantárgyból a 11. évfolyamon

Tevékenységformák

Ismeretszerzési és feldolgozási képességek

Írott források értelmezése, feldolgozása, különböző szemléletű források gyűjtése szöveggyűjteményekből.

A forrásokban és feldolgozásokban fellelhető leegyszerűsítések, a jelenség okainak feltárása, hasonló sommás megállapítások keresése.

Annak felismerése, hogy a kortárs milyen információk birtokában dönthetett, milyen folyamatok maradhattak, s maradtak is rejtve előtte (gazdasági folyamatok, éghajlati változások stb.). Eltérő kortársi válaszok vizsgálata.

Eltérő jellegű források (a vizsgált korszak írott és tárgyi emlékei, műalkotások, irodalmi művek, sajtó, film, kép stb.) elemzése, az egyes forráscsoportok forrásértékének összehasonlítása.

Kifejezőképességek

Az újkor jelentős személyiségeinek életútja.

Az élethelyzetek értékelése történeti választaknál és nehéz döntések idején.

Az egyes személyek döntéseinek értékelése, a lehetséges alternatívák számbavétele.

A korszakra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata.

Történelmi fogalmak egyszerű, tömör, szabad meghatározása, szinonimák felsorolása.

Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság a feladatlapok javítási elveiben és módszereiben.

Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet, szakirodalom felhasználásával, az összefüggések és a lexikai adatok kapcsolatának bemutatásával.

.Az újkor tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élszóban vagy írásban.

Tájékozódás időben

A régi és az új világ folyamatos együttélésének felismerése.

A változás felismerése a történelemben: konkrét történelmi példák elemzése (ipari forradalom, városiasodás stb.), okok, összefüggések keresése.

Történelmi folyamatok, korszakok felismerése, s az európai régiók (Nyugat-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa – centrum és periféria) megkülönböztetése, egymáshoz való viszonyuk átlátása, összehasonlítások megtétele.

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendi viszonyainak felállítása.

Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen.

Az egyetemes és a magyar kronológiák használata, ezek alapján megadott témakörök kronológiáinak elkészítése.

Tájékozódás térben

A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése, időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása alapján rajzok és térképek készítése.

Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása) önállóan, következtetések levonása.

Történelmi jelenségek természeti feltételeinek, okainak megállapítása történelmi és földrajzi térképek alapján önállóan (pl. ásványkincsek, iparvidékek az ipari forradalom idején).

Az év során tanultak topográfiai adatainak, folyamatainak, jelenségeinek megjelölése a mai viszonyokat tükröző térképeken.

Vaktérképek készítése tanári útmutatás alapján, s ezen az év folyamán tanultak névanyagának, s a térképen ábrázolható folyamatoknak, jelenségeknek a bemutatása.

Témakörök	Tartalmak
A felvilágosodás kora (1721–1789)	<p>A felvilágosodás. A felvilágosult abszolutizmus Ausztriában és Poroszországban. Az orosz nagyhatalom. A XVIII. századi életviszonyok.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1740–48., 1756–63.</p> <p><i>Személyek:</i> Nagy Frigyes, Nagy Katalin, Voltaire, Montesquieu, Rousseau, Diderot</p> <p><i>Fogalmak:</i> enciklopédia, ráció, a hatalmi ágak megosztása, társadalmi szerződés, felvilágosodott abszolutizmus</p> <p><i>Topográfia:</i> Porszország, Lengyelország, angol és francia gyarmatok Észak-Amerikában</p>
Magyarország újjászerveződése a Habsburg Birodalom keretei között (1711–1790)	<p>A magyar királyság a Habsburg Birodalomban. Demográfiai változások, az etnikai arányok átalakulása. A gazdaság és a társadalom képe. A felvilágosult abszolutizmus és a rendek összeütközése. A felvilágosodás és a nemzeti ébredés.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1740–80., 1767., 1777., 1780–1790.</p> <p><i>Személyek:</i> III. Károly, Mária Terézia, II. József</p> <p><i>Fogalmak:</i> helytartótanács, betelepítés, kettős vámrendszer, vallási türelem, állandó hadsereg</p> <p><i>Topográfia:</i> Határőrvidék, Bánát</p>

**A polgári átalakulás
kora (1776–1849)**

Az USA létrejötte.
Az Egyesült Államok alkotmánya.
A polgári forradalom Franciaországban.
Az emberi és polgári jogok nyilatkozata.
A napóleoni háborúk Európája.
1815 nemzetközi rendszere.
Az ipari forradalom és társadalmi hatásai.
Forradalmi hullámok a XIX. század első felében.
A XIX. század eszméi.
Az ipari forradalom hatásai az életkörülményekre és a környezetre.

Kronológia:

1776., 1783., 1789., 1794., 1804–15., 1830., 1848.

Személyek:

Washington, Jefferson, XVI. Lajos, Danton, Robespierre, Metternich, Napóleon, Watt, Stephenson, Marx

Fogalmak:

nacionalizmus, liberalizmus, szocializmus, konzervativizmus, alkotmány, polgári szabadságjogok, parlamenti rendszer, emigráció, reakció, terror, kapitalizmus, tőkés, proletár

Topográfia:

Vendée, Waterloo

**A polgárosodás
kezdetei**

**Magyarországon (1790–
1847)**

A francia forradalom és a napóleoni háborúk hatása Magyarországon.
Az átalakuló társadalom – nemesi, paraszti és városi életformák.
Új elemek és elmaradottság a gazdaságban.
A reformmozgalom kibontakozása, a polgárosodás fő kérdései.
A nemzetiségi kérdés.
A reformkori művelődés, kultúra.

Kronológia:

1795., 1825., 1830., 1832–36., 1844.

Személyek:

Martinovics, Kazinczy, Kölcsey, Deák, Eötvös, Kossuth, Batthyányi Lajos, Széchenyi István, Wesselényi

Fogalmak:

reform, polgári átalakulás, cenzúra, államnyelv, örökváltság, közteherviselés, érdekegyesítés, védővám

Topográfia:

Pest-Buda, Fiume, Vaskapu

Forradalom és szabadságharc Magyarországon (1848–1849)

A forradalom és szabadságharc nemzetközi keretei.
A pozsonyi országgyűlés. A pesti forradalom.
Az áprilisi törvények.
A forradalom első nehézségei: a nemzetiségek mozgalmi.
A nemzeti önvédelem megszervezése és a tavaszi hadjárat.
A Függetlenségi Nyilatkozat és a nemzetközi viszonyok.
A szabadságharc bukása.

Kronológia:

1848. III. 15., IV. 11., IX. 29., 1849. IV. 6., IV. 14., V. 21., VIII. 13., X. 6.

Személyek:

Jókai, Petőfi, Görgey, Klapka, Bem, Damjanich, Jelacic, Windischgraetz, Haynau

Fogalmak:

márciusi ifjak, nemzetőrség, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, választójog, függetlenség, nemzetiségi törvény, kormánybiztos

Topográfia:

Pákozd, Kápolna, Isaszeg, Komárom, Segesvár, Arad

A nemzetállamok és az imperializmus kora (1849–1914)

Gazdasági és társadalmi változások a fejlett országokban, a második ipari forradalom
Az egységes Olaszország és Németország kialakulása. A krími háború.
Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban.
Gyarmatosítás: a brit, a francia és az orosz gyarmatbirodalom.
Kína és Japán.
A „keleti kérdés” és a Balkán.
A munkásság politikai erővé szerveződése.
Hatalmi viszonyok, katonai-politikai szövetségek a századfordulón.
A művelődés új keretei.

Évszámok:

1853–56., 1861–65., 1866., 1870., 1871., 1882., 1907.

Személyek:

III. Napóleon, I. Miklós, Cavour, Garibaldi, Bismarck, Viktória királynő, Lenin, Lincoln.

Topográfia:

Krím-félsziget, Piemont, Német Császárság, Szezi-csatorna, Panama-csatorna, Elzász-Lotaringia

Fogalmak:

Internacionálé, keresztényszocializmus, szociáldemokrácia, centrum, periféria, részvénytársaság, monopólium, középosztály, civil társadalom, bolsevik, anarchizmus, szakszervezetek

**A polgárosodás
kibontakozása**

**Magyarországon (1849–
1914)**

A megtorlás, a Bach-rendszer kiépítése. A passzív ellenállás.

A kiegyezés megszületése.

Gazdasági és társadalmi fejlődés a dualizmus korában.

Népességnövekedés. A nemzetiségi kérdés.

A zsidóság emancipációja. Asszimiláció és kivándorlás.

A városiasodás. A tudományos és művészeti élet fejlődése.

Pártok és pártküzdelmek. A szocialista és agrárszocialista mozgalmak.

A dualizmus válsága a XX. század elején.

Évszámok:

1849. október 6., 1867., 1868., 1875–90., 1896.

Személyek:

Ferenc József, Haynau, Deák Ferenc, Andrássy Gyula, Tisza Kálmán, Baross Gábor,

Tisza István, Jászi Oszkár

Topográfia:

Bosznia-Hercegovina, Budapest, Osztrák–Magyar Monarchia

Fogalmak:

passzív ellenállás, kiegyezés, horvát kiegyezés, dualista monarchia, közös ügyek, millennium, úri középosztály, népoktatás, kispolgár, nagypolgárság, kivándorlás, asszimiláció, állami anyakönyvezés

A továbbhaladás feltételei

Legyenek képesek a források és a tankönyvi szöveg egybevetésére. Tudjanak jól felépített, szabadon előadott feleletet tartani történelmi témákról. Tudjanak ábrákat, térképeket és egyéb ismert és új ismerethordozókat értelmezni élőszóban, rövid felkészülés után. Tudjanak méréseket és becsléseket készíteni a térképen önállóan vagy szaktanári segítséggel (lakosságszám, népsűrűség, gazdasági fejlettség). Tudják a térképen ábrázolt jelenségeket beépíteni szóbeli és írásbeli feladatok megoldásába.